

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. spalio 21 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė), Donato Šerno ir Egidijos Tamošiūnienės (pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Laika Logistics“ (buvęs pavadinimas „DS Construction“) ieškinį atsakovėms individualiai įmonei „Ravtrans“ ir įmonei „Jager Freight LTD“ dėl nuostolių atlyginimo, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų A. V., įmonė „OOO Kredo-Invest“, įmonė „Ergo Insurance SE“, atstovaujama „Ergo Insurance SE“ Lietuvos filialo, įmonė „Lonham Group LTD“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių tarptautinės jurisdikcijos taisykles ir taikytinos teisės klausimus, taip pat ieškinio senatį reikalavimams dėl vežimo taikant Tarptautinio krovinio vežimo keliais sutarties konvenciją (toliau – CMR konvencija) vežėjo atsakomybės ribas, atleidimą nuo atsakomybės ir jos ribojimą bei nuostolių atlyginimo dydį, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė UAB „Laika Logistics“ prašė priteisti jos naudai solidariai iš atsakovių įmonės „Jager Freight LTD“ ir IĮ „Ravtrans“ 28 111,44 Eur nuostolių atlyginimą, 5 procentų dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad 2017 m. gegužės 2 d. pirke įmonė „Inter Cosmetic Service LLC“ įsigijo iš pardavėjos įmonės „Sleek International LTD“ 101 dėžę įvairių kosmetikos prekių už 37 609,14 Eur ir tą pačią dieną išrašė sąskaitas Nr. SIN345258, Nr. SIN345259, šias prekių pirkė 2017 m. liepos 12 d. banko pavedimu Nr. 52 apmokėjo.
4. Prekių pirkė įmonė „Inter Cosmetic Service LLC“ pateikė trečiajam asmeniui įmonei „OOO Kredo-Invest“ nurodyto krovinio pervežimo užsakymą, pagal jį įmonė „OOO Kredo-Invest“ įsipareigojo pasikrauti kosmetikos krovinį pasikrovimo vietoje, esančioje adresu: Jungtinė Karalystė, Londonas, Leitonas, E10 7QE, 15 Argail Avenue, ir pristatyti jį gavėjai įmonei „Inter Cosmetic Service LLC“.
5. Trečiasis asmuo įmonė „OOO Kredo-Invest“ patį krovinio nevežė, bet 2017 m. gegužės 5 d. krovinio pervežimo sutartimi Nr. N-265 kroviniumi pervežti pasitelkė vežėją – ieškovę UAB „Laika Logistics“, pristatymo vieta buvo nurodyta Rusijos Federacijoje, Sankt Peterburge.
6. Ieškovė taip pat krovinio nevežė, bet 2017 m. gegužės 5 d. sudarė krovinio pervežimo sutartį Nr. ING-0174 su atsakove įmone „Jager Freight LTD“, ši įsipareigojo pervežti krovinį iš pasikrovimo vietos, esančios adresu: Jungtinė Karalystė, Londonas, Leitonas, E10 7QE, 15 Argail Avenue, ir nugabenti jį 2017 m. gegužės 9–12 d. į krovinio pristatymo vietą, esančią adresu: Lietuvos Respublika, Vilnius, Metalų g. 2, o ieškovė įsipareigojo sumokėti atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ 350 Eur užmokestį.
7. Atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ taip pat krovinio nevežė, o kroviniumi pervežti pasitelkė faktinę vežėją – atsakovę IĮ „Ravtrans“, ji prisijungė prie 2017 m. gegužės 5 d. sudarytos ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ krovinio pervežimo sutarties.
8. 2017 m. gegužės 6 d. 15 val. atsakovės IĮ „Ravtrans“ vairuotojas (šioje byloje – trečiasis asmuo A. V.) atvyko į pasikrovimo vietą, esančią adresu: Jungtinė Karalystė, Pūrfliet, RM19 1NZ, Dolphin Park, Dolphin Way, Neptune Business Estate. Krovinys buvo pakrautas į vilkiką, tačiau vairuotojas po pakrovimo liko nakvoti nurodytoje atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ priklausančioje teritorijoje esančioje „Neptune Business Estate“ stovėjimo aikštelėje. Tai, kad vilkikas ir vairuotojas liks šioje aikštelėje, buvo suderinta su įmone „Jager Freight LTD“ atstovu.
9. 2017 m. gegužės 7 d. naktį, apie 3 val., dalis vežamo krovinio buvo pavogta.
10. 2017 m. gegužės 7 d., 11.02 val. vairuotojas (su likusia dalimi krovinio) išvyko iš „Neptune Business Estate“ stovėjimo aikštelės į krovinio pristatymo vietą, esančią adresu: Lietuvos Respublika, Vilnius, Metalų g. 2.
11. 2017 m. gegužės 10 d. atsakovė IĮ „Ravtrans“ po vagystės likusią krovinio dalį pristatė į išsikrovimo vietą, esančią adresu: Lietuvos Respublika, Vilnius, Metalų g. 2. Iš 101 dėžės buvo pristatyta 40 dėžių. Likusi krovinio dalis (kurios vertė – 28 111,44 Eur) prarasta, tai pažymėta CMR važtaraštyje Nr. JAG05170040. Be to, 2017 m. gegužės 10 d. surašytas krovinio pažeidimo/ trūkumo aktas, jį pasirašė atsakovės IĮ „Ravtrans“ darbuotojas (vairuotojas) A. V.
12. 2017 m. rugpjūčio 14 d. prekių pirkė įmonė „Inter Cosmetic Service LLC“ pateikė trečiajam asmeniui vežėjai įmonei „OOO Kredo-

Invest“ pretenziją, pareikalaudama atlyginti dėl krovinio dalies praradimo patirtus 28 111,44 Eur nuostolius.

13. 2017 m. rugpjūčio 31 d. reikalavimų įskaitymo aktu įmonė „OOO Kredo-Invest“ atlygino įmonei „Inter Cosmetic Service LLC“ dėl krovinio praradimo patirtus 28 111,44 Eur nuostolius.
14. 2017 m. rugsėjo 1 d. tarpusavio įsiskolinimo įskaitymo suderinimo aktu ieškovė atlygino trečiojo asmens įmonės „OOO Kredo-Invest“ patirtus nuostolius – 28 111,44 Eur.
15. Ieškovės teigimu, dalis krovinio buvo prarasta dėl atsakovės II „Ravtrans“ didelio neatsargumo, todėl abi atsakovės, vykdžiusios pervežimą pagal vienintelę krovinio vežimo sutartį, turi atlyginti padarytus nuostolius. Ieškovė pažymėjo, kad atsakovės turėjo atidžiau ir rūpestingiau planuoti poilsio vietą bei laiką, užtikrinti krovinio saugumą vairuotojo poilsio metu, pasirinkti saugesnę stovėjimo aikštelę poilsiui, tačiau to nepadarė. Atsakovės II „Ravtrans“ vairuotojas A. V. pasirinko vilkikui stovėti naktį nesaugomą, neaptvirtą, neapšviestą ir vaizdo kameromis nefilmuojamą stovėjimo aikštelę, taigi yra pagrindas konstatuoti faktinės krovinio vežėjos – atsakovės II „Ravtrans“ – didelį neatsargumą, prilygintą tyčiai, kuris pasireiškė atsakovių aplaidžiu poilsio vietos ir laiko planavimu, nepakankamu pasirūpinimu krovinio saugumu gabenant krovinį.
16. Atsakovė II „Ravtrans“ prašė taikyti CMR konvencijos 32 straipsnyje nustatytą ieškinio senatį ieškinį atmesti, nurodydama, kad ieškovė atlygino trečiojo asmens įmonės „OOO Kredo-Invest“ patirtus nuostolius 2017 m. rugsėjo 1 d., todėl ieškinyje turėjo būti pareikštas teismui iki 2018 m. rugsėjo 2 d. Kadangi ieškinyje buvo pareikštas teismui 2018 m. spalio 24 d., egzistuoja atskiras pagrindas atmesti ieškinį.
17. Atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ prašė jai pareikštą ieškinio reikalavimą palikti nenagrinėtą kaip neteisingą Lietuvos Respublikos teismams, o ieigu šis prašymas nebūtų tenkintas, – atmesti ieškinį. Atsakovė pažymėjo, kad ieškovė dar 2017 m. kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“. Atsakovė registruota Jungtinėje Karalystėje. Vilniaus apygardos teismo 2018 m. gegužės 31 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-1911-232/2018 buvo konstatuota, kad ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ buvo sudariusios susitarimą dėl išimtinės Jungtinės Karalystės teismu jurisdikcijos, todėl ieškovės reikalavimas šiai atsakovei, reikšiamas dėl įvykusios krovinio vagystės, nenagrinėtinas Lietuvos Respublikos teismu. Nors Vilniaus apygardos teismas 2018 m. lapkričio 27 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-3005-560/2018 nurodė, kad ieškinyje turi būti priimtas, nes vienas iš reikalavimų yra reikšiamas atsakovei II „Ravtrans“, tačiau, atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ nuomone, tai nereiškia, jog ir visi kiti ieškovės reikalavimai tampa teisingi Lietuvos Respublikos teismams. Atsakovės išitikinimu, šioje byloje susiklostė situacija, kai ieškinio reikalavimas, pareikštas atsakovei II „Ravtrans“, yra teisingas Lietuvos Respublikos teismams, o ieškinio reikalavimas, pareikštas atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, – Jungtinės Karalystės teismams. Dėl nurodytu aplinkybių ieškovės reikalavimai, pareikšti atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, paliktini nenagrinėti. Be to, atsakovės teigimu, ieigu ieškinyje nebūtų paliktas nenagrinėtas, jį nagrinėjant taikytina Jungtinės Karalystės, o ne Lietuvos Respublikos teisė, nes šalių buvo susitarta ir dėl Jungtinės Karalystės teisės jų ginčams spręsti taikymo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

18. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. birželio 23 d. sprendimu atnaujino ieškovei UAB „Laika Logistics“ ieškinio senaties terminą ieškiniu pareikšti ir ieškinį tenkino visiškai – priteisė ieškovės naudai solidariai iš atsakovių II „Ravtrans“ ir įmonės „Jager Freight LTD“ 28 111,44 Eur nuostolių atlyginimą, 5 proc. dydžio metines palikanas už priteistą sumą (28 111,44 Eur) nuo bylos iškėlimo teisme (2018 m. spalio 24 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, išsprendė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą.
19. Spręsdamas *dėl atsakovių tinkamumo*, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad nagrinėjamo ginčo krovinui pervežti iš Jungtinės Karalystės į Lietuvą taikytina CMR konvencija, nes: 1) krovinys buvo vežamas kelių transporto priemone už užmokestį; 2) krovinio išsiuntimo ir jo gavimo vieta yra skirtingų valstybių teritorijoje (CMR konvencijos 1 straipsnio 1 punktą); 3) krovinui pervežti buvo išduotas važtaraštis, patvirtinantis vežimo sutarties sudarymą ir jos turinį (CMR konvencijos 9 straipsnio 1 dalis); 4) buvo vežama pagal CMR konvencijos sąlygas.
20. Nustatęs, kad vieninteliame CMR važtaraštyje Nr. JAG05170040 nurodytos abi vežėjos, t. y. abi atsakovės įmonės, kurios įsipareigojo ieškovei pristatyti krovinį į keturias vietas Lietuvoje, tarp jų – ir į ginčo krovinio išsikrovimo vietą, esančią adresu: Lietuvos Respublika, Vilnius, Metalų g. 2, pirmosios instancijos teismas, remdamasis CMR konvencijos 34 straipsniu, padarė išvadą, kad faktinė vežėja atsakovė II „Ravtrans“ prisijungė prie ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ sudarytos krovinio vežimo sutarties.
21. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad pagal CMR konvencijoje įtvirtintą reglamentavinį ieškovė (kaip vežimo užsakovė) turi teisę pareikšti ieškinį abiem vežėjoms (tiek sutartinei vežėjai – atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, tiek faktinei vežėjai – atsakovei II „Ravtrans“), nurodytoms vieninteliame CMR važtaraštyje Nr. JAG05170040, prašydama taikyti solidariąją atsakomybę.
22. Spręsdamas *dėl bylos teisingumo*, pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ (ši ir trečiasis asmuo jos draudikė įmonė „Lonham Group LTD“ yra užsienio juridiniai asmenys, registruoti Jungtinėje Karalystėje) susitarė dėl išimtinės Jungtinės Karalystės teismų jurisdikcijos. Dėl to nagrinėjamoje byloje susiklostė situacija, kai ieškinio reikalavimas atsakovei II „Ravtrans“ yra teisingas Lietuvos Respublikos, o ieškinio reikalavimas atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ – Jungtinės Karalystės teismams. Ši išvada buvo konstatuota ir Vilniaus apygardos teismo 2018 m. gegužės 31 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2S-1911-232/2018 (joje ieškinyje buvo reikštas tik atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“), tačiau Vilniaus apygardos teismas 2018 m. lapkričio 27 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-3005-560/2018 (t. y. šioje byloje), išnagrinėjęs ieškovės atskirąjį skundą, padarė išvadą, kad šalių susitarimas neturi viršenybės prieš kitus CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktus nurodytus teismus ir nepaneigia jų jurisdikcijos nagrinėti ginčus; šalių sudarytame krovinio pervežimo važtaraštyje, kurį pasirašė tiek ieškovė, tiek abi atsakovės, nurodyta pasikrovimo vieta yra Jungtinė Karalystė, Londonas, o iškrovimo vieta – Lietuvos Respublika, Vilnius; byloje ieškovė reikalavimą reiškia ne tik atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, bet ir atsakovei II „Ravtrans“, su šia ieškove susitarimo dėl jurisdikcijos nėra sudaryta; esant situacijai, kai ieškovė reikalavimus reiškia dviem atsakovėms ir kai su viena iš jų yra susitarta dėl išimtinės jurisdikcijos, o su kita yra vadovaujamosi CMR konvencija, darytina išvada, kad ieškovė turi teisę pasirinkti, kurios valstybės (iš nurodytųjų CMR konvencijoje) teisme ji gali reikšti savo reikalavimus atsakovėms.
23. Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad ieškovė turėjo teisę pasirinkti teismą, kuriame jos ir atsakovių ginčas gali būti nagrinėjamas. Ieškovė pasirinko Vilniaus miesto apylinkės teismą CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies b punkto pagrindu – pagal krovinio pristatymo vietą Vilniuje.
24. Pirmosios instancijos teismas taip pat pažymėjo, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT) praktikoje išaiškinta, jog nustačius, kad ginčo jurisdikcija patenka tiek į 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – Reglamentas „Bruselis I bis“), tiek į CMR konvencijos reglamentavimo sritį, CMR konvencijos, kaip specialiosios sutarties, nuostatos taikomos tokia apimtimi, kiek nepažeidžiami esminiai, pagrindiniai Reglamento „Bruselis I bis“ principai (pvz., jurisdikcijos nuspėjamumas, geras teisingumo administravimas) ir nėra sukeliamos mažiau palankios tinkamo vidaus rinkos veikimo įgyvendinimui pasekmės nei tos, kurias lemia minėto reglamento nuostatos. Tačiau absoliutus šios teismų praktikoje formuluojamos taisyklės taikymas visais atvejais, kai yra sudarytas susitarimas dėl teisingumo, būtų nesuderinamas su Reglamento „Bruselis I bis“ preambulės 35 punkto, 71 straipsnio 1 dalių nuostatomis ir visiškai paneigtų CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies taikymo galimybes (Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-576-464/2019).
25. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ieškinyje atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ negali būti paliktas nenagrinėtas ir teismas

nagrinėjamoje byloje taiko ne Jungtinės Karalystės teisę, o CMR konvencijos nuostatas ir nacionalinę teisę, kiek ji neprieštarauja CMR konvencijai.

26. Spręsdamas *dėl ieškinio senaties termino*, pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad 2017 m. rugsėjo 1 d. ieškovė ir trečiasis asmuo įmonė „OOO Kredo-Invest“ sudarė tarpusavio skolų įskaitymo aktą, pagal kurį ieškovė atlygino trečiajam asmeniui patirtus 28 111,44 Eur nuostolių, konstatavo, jog vienerių metų ieškinio senaties terminas nagrinėjamam ieškiniui pareikšti suėjo 2018 m. rugsėjo 2 d. (CMR konvencijos 32 straipsnio 1 dalis). Pirmosios instancijos teismas nesutiko su trečiojo asmens įmonės „Lonham Group LTD“ nuomone, kad ieškinio senaties terminas šioje byloje sietinas su krovinio vagystės data (2017 m. gegužės 7 d.) ir (ar) ieškovės sužinojimo apie ją dieną (2017 m. gegužės 10 d.). Teismo vertinimu, ieškovei teisė kreiptis į teismą atsirado 2017 m. rugsėjo 1 d., t. y. tą dieną, kada ieškovė atlygino trečiojo asmens įmonės „OOO Kredo-Invest“ nuostolius, iki nuostolių atlyginimo ieškovė neturėjo teisės kreiptis į teismą, nes žala jai nebuvo padaryta.
27. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad nagrinėjamo atveju ieškinyje atsakovėms pareikštas 2018 m. spalio 24 d., t. y. kai ieškinio senaties terminas buvo pasibaigęs, taigi – praleidus ieškinio senaties terminą. Ieškovė prašė atnauinti ieškinio senaties terminą ir pirmosios instancijos teismas tenkino šį prašymą. Teismas atsižvelgė į tai, kad ieškovė aktyviai gynė savo pažeistas teises, nes pirmą kartą kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą dar 2017 m. lapkričio 13 d., pareikšdama analogišką ieškinį (tik) atsakovei įmonei „Jaeger Freight LTD“, tačiau pirmosios ir apeliacinės instancijos teismu iš buvo paliktas nenagrinėtas kaip neteismingas Lietuvos Respublikos teismams. Teismo vertinimu, ieškovė veikė kaip atidus ir rūpestingas asmuo, dėjo visas pastangas, kad ieškinyje būtų priimtas ir nagrinėjamas Vilniaus miesto apylinkės teisme. Kilus ginčui dėl teisningumo, ieškinyje buvo paliktas nenagrinėtas, apeliacinis skundas atmestas, o kasacinis skundas nepriimtas. Kai ieškovė kreipėsi į teismą pakartotinai, nurodysdama dvi atsakoves, ieškinyje buvo priimtas ir nagrinėjamas iki šiol. Teismas nusprendė, kad aptarti ieškovės veiksmai sudaro pagrindą atnauinti terminą ieškiniui pareikšti, nes terminas praleistas dėl svarbios priežasties – siekus išnaudoti visas teisinės galimybes dėl pirminio ieškinio priėmimo ir nagrinėjimo Vilniaus miesto apylinkės teisme.
28. Spręsdamas *dėl atsakovių civilinės atsakomybės*, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad pagal CMR konvencijos 17 straipsnio 1 dalį vežėjo kaltė yra preziumuojama, todėl nagrinėjamoje byloje atsakovės turėjo paneigti kaltės prezumpciją dėl krovinio dalies praradimo. Byloje nėra ginčo, kad atsakovės – sutartinė vežėja įmonė „Jager Freight LTD“ ir faktinė vežėja II „Ravtrans“ – priėmė vežti krovinį pagal vienintelį CMR važtaraštį Nr. JAG05170040 Teismo vertinimu, iš bylos duomenų ir joje nustatytų aplinkybių matyti, kad aikštelė, kur sustojo II „Ravtrans“ priklausantis vilkikas su vairuotoju A. V. nakvoti, nebuvo tinkamai saugoma: aikštelė iš dalies aptverta neaukšta tvora, todėl pašaliniai asmenys galėjo nesunkiai patekti į aikštelės teritoriją; aikštelė nėra pritaikyta transporto priemonėms, ypač didelių gabaritų, stovėti ar jas saugoti, nes kelio ženklavimo linijos trumpos, pritaikytos lengvosioms transporto priemonėms; nebuvo sargų; aikštelę filmavo tik viena vaizdo stebėjimo kamera, tačiau ji negalėjo užfiksuoti vaizdo iš kitos vilkiko pusės, kur ir įvyko vagystė. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ teritorijoje yra ir atskira, aukšta tvora aptverta saugesnė teritorija, tačiau ši atsakovė nesiūlė atsakovei II „Ravtrans“ palikti vilkiko su krovinium toje teritorijoje. Be to, ieškovė pateikė duomenų, kad Jungtinėje Karalystėje šalia vagystės vietos buvo dvi kitos saugios stovėjimo aikštelės, saugomos apsaugos darbuotojų, jų teritorija aptverta, apšviesta bei filmuojama vaizdo kameromis. Šias aikšteles ir vagystės vietą skyrė ne didesnis nei 30 kilometrų atstumas, todėl atsakovės II „Ravtrans“ vairuotojas A. V. turėjo realią galimybę sustoti išsėtis saugioje aikštelėje, tačiau pasirinko apsaugos darbuotojų nesaugomą, neaptvertą (formaliai aptvertą, bet faktiškai neribojančią asmenų judėjimo, nes kas kelis metrus tvoroje yra palikti tarpai), neapšviestą bei vaizdo kameromis nefilmuojamą stovėjimo aikštelę. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, tokie neatsargūs vairuotojo veiksmai prilygintini tyčiniams veiksams ir atsakovių atsakomybė negali būti ribojama 8,33 SDR už vieną kilogramą prarasto krovinio dydžiu. Teismas pažymėjo, kad nors atsakovės nurodė, jog nežinojo krovinio didelės vertės, tačiau šias aplinkybes paneigia atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ iš krovinio siuntėjos gautų 2017 m. gegužės 2 d. sąskaitų faktūrų ir krovinio priėmimo akto duomenys, kuriuose detaliai išvardytos vežamos kosmetikos prekės. Teismas konstatavo, kad ši atsakovė žinojo, jog vežamas brangus kosmetikos krovinys, kurio saugumui reikia tinkamai pasirūpinti. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, teismas padarė išvadą, kad dalis ginčo krovinio buvo prarasta dėl didelio vežėjų neatsargumo, prilygintino tyčiai CMR konvencijos 29 straipsnio prasme, todėl vežėjos atsako solidarai už prarasto krovinio dalį visiškai (28 111,44 Eur), nes byloje nėra pagrindo taikyti CMR konvencijos 23 straipsnio 3 dalies, ribojančios teisę į kompensaciją 8,33 atsiskaitymo vieneto už kiekvieną trūkstantį kilogramą bruto svorio dydžiu (nagrinėjamoje byloje tai būtų 6048,96 Eur).
29. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal atsakovių apeliacinį skundą, 2020 m. lapkričio 5 d. nutartimi pašalino iš Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimo motyvus dėl praleisto ieškinio senaties termino ir šio termino atnaujinimo bei pripažino, kad ieškinio senaties terminas pagal CMR konvencijos 32 straipsnio nuostatas nebuvo praleistas, paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimą, išsprendė apeliacinės instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą.
30. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad šalių ginčas kilo dėl tarptautinio krovinio vežimo, atitinkančio CMR konvencijos 1 straipsnio 1 dalies reikalavimus, o rašytiniame atsakovių susitarime nurodyta, kad krovinio praradimo atvejais vežėjui taikomos CMR konvencijos nuostatos. Dėl to, sprendžiant ginčo jurisdikcijos klausimą, aktualios tiek Reglamento „Bruselis I bis“, tiek specialaus teisės akto – CMR konvencijos – nuostatos.
31. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad, gavęs tokį ieškinį (pareikštą dviem atsakovėms, kai su viena iš jų sudarytas susitarimas dėl išimtinės jurisdikcijos, o su kita vadovaujamas CMR konvencija) jis privalo įvertinti, ar turi jurisdikciją nagrinėti bylą ar tam tikrus iš byloje pareikštų reikalavimų, atsižvelgdamas į visus CMR konvencijos 31 straipsnyje nurodytus kriterijus, o siekdamas tai padaryti, turi kvalifikuoti byloje susiklosčiusius atsizvelgdamas: ar abi atsakovės buvo vežėjos, ar šiuo atveju buvo sudaryta viena (vienintelė) vežimo sutartis CMR konvencijos 34 straipsnio prasme, kartu lemianti solidariosios atsakomybės taikymą pagal CMR konvenciją.
32. Remdamasis byloje nustatytais aplinkybėmis ir teismų praktika, apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad trečiasis asmuo įmonė „OOO Kredo-Invest“ ir ieškovė buvo sudariusios atskira krovinio vežimo sutartį maršrutu Jungtinė Karalystė–Rusija, o ginčo šalys (ieškovė ir abi atsakovės) buvo sudariusios viena vežimo sutartį CMR konvencijos 34 straipsnio prasmės maršrutu Jungtinė Karalystė (Londonas)–Lietuva (Vilnius). Abi atsakovės laikytinos ginčo krovinio vežėjomis CMR konvencijos prasme todėl ieškinyje dėl prarastos dalies krovinio CMR konvencijos 36 straipsnio pagrindu galėjo būti reikštas ne tik susitarinčiamajam vežėjui, bet ir faktiniam vežėjui, o ieškovė turėjo teisę pareikšti ieškinį abiem atsakovėms CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies b punkto pagrindu. Kadangi krovinio pristatymo vieta šiąme tarptautiniame vežime nurodytas Vilnius, tai Vilniaus miesto apylinkės teismas turėjo jurisdikciją ir teismingumą nagrinėti šalių ginčą. Šalių (ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“) susitarimas dėl jurisdikcijos neturi viršenybės prieš CMR konvencijoje nurodytus teismus.
33. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad iš esmės sutinka su pirmosios instancijos teismo argumentais, kuriais nuspręsta taikyti ne Jungtinės Karalystės teisę, o nagrinėjamam ginčui aktualias CMR konvencijos nuostatas ir nacionalinę teisę, kiek ji neprieštarauja CMR konvencijai. Apeliacinės instancijos teismo nuomone, nustatčius visas CMR konvencijos taikymo sąlygas, CMR konvencija turi būti taikoma privalomai, ir bet koks susitarimas vietoj CMR konvencijos taikyti nacionalinę teisę negalioja. Vežėjų atsakomybė aktualiu nagrinėjamai bylai atveju (dėl krovinio dalies praradimo) gana išsamiai reglamentuota CMR konvencijos nuostatų. Šiuo atveju ginčo vežimas pateko į CMR konvencijos taikymo (veikimo) sritį ir pagrįstai buvo taikoma būtent CMR konvencija.
34. Pasisakydamas ieškinio senaties termino nagrinėjamoje byloje taikymo klausimu, apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pagal CMR konvencijos 32 straipsnio 1 dalį teisė pateikti ieškinį dėl vežimo taikant šią konvenciją dėl senaties praradimo po vienerių metų. Tačiau tyčinių veiksmų arba kaltinimo, kuris pagal teismo, nagrinėjančio ginčą, taikomus įstatymus prilygsta tyčiniams veiksams, atveju senaties terminas yra treji metai. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, kvalifikavęs vežėjo veiksmus, praradus dalį krovinio,

kaip didelį neatsargumą, prilygintą tyčiniams veiksams, neteisingai nusprendė, jog ieškovės šioje byloje pareikštam reikalavimui taikytinas vienerių, o ne trejų metų ieškinio senaties terminas. Kadangi nagrinėjamoje byloje taikytinas trejų metų ieškinio senaties terminas, tai šis šiuo atveju nebuvo praleistas.

35. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad dalis ginčo krovinių buvo prarasta dėl vežėjų didelio neatsargumo, prilygintino tyčiai CMR konvencijos 29 straipsnio prasme. Nagrinėjamo atveju nuostolių atsirado dėl nenustatytų trečiųjų asmenų įvykdytos vagystės, kurios metu buvo prarasta dalis atsakovių gabento krovinių. 2017 m. gegužės 5 d. sutarties 2.2.8 punkte šalys buvo sutarusios, kad vežėjas turi imtis visų priemonių krovinių saugumui užtikrinti: sustoti ir stovėti tik saugomose stovėjimo aikštelėse, užtikrinti vairuotojo darbo ir poilsio režimo laikymąsi, užtikrinti CMR draudimo sutartyje nustatytų sąlygų laikymąsi, t. y. iš esmės vežėjas patvirtino užsakovui, kad atsako už krovinių saugumą ir gali sustoti (stovėti) tik saugomose stovėjimo aikštelėse. Atsakovės, norėdamos išvengti atsakomybės už prarastą krovinį, turėjo įrodyti aplinkybių, šalinančių atsakomybę, buvimą, tačiau, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, tokių įrodymų byloje nepateikta (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir **CPK**) 178 straipsnis). Byloje nėra duomenų, kad atsakovės ėmėsi visų būtinų priemonių kroviniui apsaugoti, vilkikas buvo paliktas tinkamai nesaugomoje aikštelėje. Apeliacinės instancijos teismas atsisivėlgė į tai, kad ginčo atveju buvo vežamas brangus kroviny – kosmetika, kvepalai. Toks kroviny vertintinas kaip patrauklus vagių objektas, lengvai realizuojamas, todėl vežėjas, planuodamas vežimą ir krovinių pervežimo maršrutą, privalo elgtis itin rūpestingai ir dėti visas pastangas išsaugoti krovinį, nes, prisiimdamas vežti tokį krovinį su tentine priekaba, būtent vežėjas turi būti maksimaliai rūpestingas ir atidus. Nesutikdamas su atsakovių argumentu, kad atsakovė IĮ „Ravtrans“ galėjo nežinoti, kokį konkretų krovinį veža, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pagal 2017 m. gegužės 5 d. krovinių vežimo sutarties sąlygas (šios sutarties 2.2.3, 2.2.4 punktus) vežėjas turėjo pareigą apžiūrėti krovinį ir taip galėjo žinoti, koks kroviny vežamas. Nėra tikėtina, kad atsakovės (verslininkės), krovinių vežimo profesionalės, nuolat užsiimančios krovinių pervežimu už atlygį, užsiimtų vežimu, nežinodamos, kokį konkretų krovinį veža. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad, nustačius pirmiau aptartus vežėjų veiksmus (didelį neatsargumą, prilygintą tyčiniams veiksams CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme), vežėjoms netaikytinos CMR konvencijos nuostatos, atleidžiančios jas nuo atsakomybės, taip pat ją ribojančios.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

36. Kasaciniu skundu atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

36.1. Ieškovė šioje byloje reikšė reikalavimus atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, remdamasi 2017 m. gegužės 5 d. krovinių pervežimo užsakymu-sutartimi Nr. ING-0174. Šioje sutartyje nustatytos sąlygos buvo išbrauktos ir užrašyta „griežtai pagal „Jager Freight“ terminus ir sąlygas“ (angl. „Strictly under Jager Freight terms and conditions“). „Jager Freight“ terminų ir sąlygų 33 punkte nurodyta, kad „Anglijos teisė ir išimtinė Anglijos teismų jurisdikcija bus taikoma visais atvejais šioms sąlygoms ir bet kokiam veiksmui ar sandoriui, kuriam gali būti jos taikomos, taip pat atitinkamai bet kokiam ieškiniiui ar ginčui“. 2017–2018 metais Lietuvos Respublikos teismai atsisakė nagrinėti ieškovės reikalavimus, pareikštus atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, kaip neteismingus Lietuvos teismams, o 2019–2020 metais šiuos (analogiškus) reikalavimus išnagrinėjo, remdamiesi vienintele aplinkybe, kad reikalavimai byloje buvo pareikšti ne vienai, o dviem atsakovėms – įmonei „Jager Freight LTD“ ir IĮ „Ravtrans“. Pagal kasacinio teismo praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-309-916/2020](#)), (ne)teismingi gali būti visi arba dalis ieškinio reikalavimų. Lietuvos Respublikos teismams 2017–2018 metais nustačius, kad ieškovės reikalavimai, pareikšti atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, yra neteismingi Lietuvos Respublikos teismams, analogiškos išvados turėjo būti padarytos ir nagrinėjant bylą 2019–2020 metais. Teisingumas dėl atskiro atsakovo negali priklausyti (ar net pasikeisti) nuo to, kokie kiti atsakovai yra patraukti byloje. Teisingumas turėtų būti nustatomas dėl kiekvieno atskiro atsakovo ir nustačius, kad reikalavimai, pareikšti tam tikram atsakovui, neteismingi Lietuvos Respublikos teismams, atitinkama bylos dalis turėtų būti nutraukta. Tai reiškia, kad nagrinėjamos bylos dalis dėl reikalavimų, pareikštų atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, turėjo būti nutraukta. Šią bylą nagrinėję teismai nesilaikė kasacinio teismo praktikos, todėl priėmė neteisėtus procesinius sprendimus.

36.2. Bylą nagrinėję pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, konstatuodami, kad šalių (ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“) susitarimas dėl (išimtinės Jungtinės Karalystės teismų) jurisdikcijos neturi viršenybės prieš CMR konvencijoje nurodytus teismus, paneigė šalių galimybę susitarti dėl teisingumo sudarant krovinių vežimo sutartis. Tai prieštarauja sutarties laisvės principui, **CPK** 788 straipsnio 1 dalies, Reglamento „Briuselis I bis“ 25 straipsnio 1 dalies nuostatomis. Sprendžiant dėl CMR konvencijos ir Reglamento „Briuselis I bis“ tarpusavio santykio, CMR konvencija negali būti aiškinama taip, kad būtų paneigti Reglamente „Briuselis I bis“ įtvirtinti principai, įskaitant ir šalių teisę susitarti dėl jurisdikcijos. Be to, CMR konvencija nedraudžia šalims susitarti dėl teisingumo. CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje nustatyta, į kokius teismus ieškovas gali kreiptis, taip pat nurodyta, kad į kitus teismus kreiptis negalima. Tik nuostata dėl draudimo kreiptis į kitus teismus laikytina imperatyvia. Tai reiškia, kad šalys turi teisę savo susitarimu nuspręsti (konkretizuoti), į kuriuos konkrečiai teismus (nurodytus CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje) jos galės kreiptis iškilus ginčui. Toks šalių susitarimas nėra draudžiamas CMR konvencijos prasme ir turėtų būti leidžiamas bei laikomas susitarimu dėl išimtinės jurisdikcijos Reglamente „Briuselis I bis“ prasme.

36.3. Ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ taip pat susitarė dėl Jungtinės Karalystės teisės taikymo kilusiam ginčui. Pirmosios instancijos teismas, pažeisdamas **CPK** 263 straipsnio 1 dalį, apskritai nepasisakė dėl taikytinos teisės, t. y. visiškai nemotyvavo, kodėl taikė Lietuvos Respublikos teisę ir kodėl netaikė Jungtinės Karalystės teisės ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ ginčui išspręsti. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje taikytinos CMR konvencijos nuostatos, o ne Jungtinės Karalystės teisė. Tokia teismo išvada nepagrįsta. Jungtinės Karalystės teisės taikymas nereiškia, kad neturi būti taikomos CMR konvencijos nuostatos. Jungtinės Karalystės teisės taikymas šiuo atveju reiškia, kad CMR konvencijos nuostatos turėtų būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į Jungtinės Karalystės teismų praktiką taikant CMR konvenciją, nes CMR konvencija yra dedamąji Jungtinės Karalystės teisės dalis. Byloje yra pateikta įrodymų dėl Jungtinės Karalystės teisės taikant CMR konvenciją, juos pateikė pati ieškovė. Esant ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ susitarimui taikyti Jungtinės Karalystės teisę, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai privalejo CMR konvenciją aiškinti remdamiesi Jungtinės Karalystės (o ne Lietuvos) teismų praktika.

36.4. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, priimdami procesinius sprendimus, nukrypę nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos dėl vežėjo kaltės, prilygintinos tyčiniams veiksams CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme. Apeliacinės instancijos teismas, konstatuodamas atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kaltę, prilygintą tyčiniams veiksams, rėmėsi tuo, kad atsakovė neva buvo įsipareigojusi sustoti tik saugomose teritorijose ir ji žinojo, jog buvo vežamas brangus kroviny (kosmetika, kvepalai). Šie argumentai neatitinka tikrovės. Ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ nesutarė, kad vežėjas sustos tik saugomose aikštelėse, – su tokia 2017 m. gegužės 5 d. vežimo sutarties Nr. ING-0174 redakcija atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ nesutiko ir sutartyje nustatytos sąlygos buvo išbrauktos bei užrašyta „griežtai pagal „Jager Freight“ terminus ir sąlygas“ (angl. „strictly under Jager Freight terms and conditions“). Šiose sąlygose nenustatyta reikalavimo sustoti tik saugomose aikštelėse. Be to, atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ nežinojo ir negalėjo žinoti, koks kroviny yra vežamas. Byloje nėra jokių duomenų, iš kurių būtų galima spręsti apie tai, kad ieškovė informavo atsakovę įmonę „Jager Freight LTD“ apie krovinių pavadinimą ir vertę. Kroviny buvo įpakuotas dėžėse ir apvyniotas juoda plėvele, todėl nepračius pakuotės nebuvo įmanoma pamatyti vežamų prekių. Ieškovė nenurodė krovinių pavadinimo CMR važtaraštyje. Pagal kasacinio teismo praktiką tam, kad būtų įrodyta vežėjo kaltė, prilygintina tyčiniams veiksams CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme, turi būti įrodyta, jog vežėjas nesilaikė paprasčiausių (minimalių) atsargumo reikalavimų. Nagrinėjamo atveju atsakovė

įmonė „Jager Freight LTD“ laikėsi įprastų (minimalių, paprasčiausių) atidumo ir rūpestingumo reikalavimų. Aikštelė, kurioje vilkiką buvo palikęs atsakovės IĮ „Ravtrans“ vairuotojas, yra specializuota ir skirta vilkikams laikyti, ji buvo apšviesta bei stebima keliomis vaizdo kameromis, vienintelis būdas patekti į aikštelę buvo per pakeliamą užkardą, nes visur kitur patekimą riboja medžiai, stulpai, reljefo kliūtys, ypač aukšti borteliai. Vairuotojas liko nakvoti transporto priemonėje. Dalis krovinio buvo prarasta dėl nusikaltimo – vagystės. Nusikaltimas buvo įvykdytas ypatingomis aplinkybėmis, krovinį grobė asmenys buvo su lazdomis, grasino vairuotojui ir atėmė iš jo galimybę priešintis. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai sutapatino kaltę, suprantamą kaip visų atidumo ir rūpestingumo reikalavimų laikymąsi (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.248 straipsnio 3 dalis), ir kaltę, prilygintina tyčiniams veiksams (CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalis). Kaltę, prilygintina tyčiniams veiksams, turi būti suprantama kaip itin žymaus laipsnio neatidumas ir nerūpestingumas, reikšmingai prisidėjęs prie krovinio praradimo ar sugadinimo. Byloje nenustačius, kad atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ atliko sąmoningus veiksmus arba buvo itin neatidi ir nerūpestinga, negalėjo būti konstatuota jos kaltė, prilygintina tyčiniams veiksams.

- 36.5. Tuo atveju, jeigu nagrinėjant bylą paaiškėtų, kad atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kaltė neturėtų būti prilyginta tyčiniams veiksams, ieškovė laikytina praleidusia vienerių metų ieškinio senaties terminą ir ieškinys turėtų būti atmetamas. Remiantis kasacinio teismo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-922/2003; 2013 m. kovo 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-28/2013](#)), pagrindas atnaujinti ieškinio senatį būtų tik tuo atveju, jeigu ieškovės 2017 m. pradėta byla būtų buvusi nagrinėjama teismo posėdžiuose. Nagrinėjamo atveju Vilniaus miesto apylinkės teismas bylos pagal pirminį ieškovės ieškinį apskritai nenagrinėjo ir bylą nutraukė kaip neteisingą Lietuvos Respublikos teismams rašytine tvarka, t. y. nebuvo paskirta ir nebuvo vykdoma nė vieno žodinio teismo posėdžio. Taigi šiuo konkrečiu atveju aplinkybė, kad ieškovė buvo pareikšusi ieškinį pažeisdama tarptautinio teisingumo taisykles, negali būti pagrindas atnaujinti ieškinio senaties terminą. Be to, anksčiau ieškovės pradėtoje byloje galutinis Vilniaus apygardos teismo procesinis sprendimas atsisakyti nagrinėti ieškovės ieškinį buvo priimtas dar 2018 m. gegužės 31 d., o kasacinį skundą dėl jo peržiūrėjimo atsisakyta priimti 2018 m. liepos 11 d. Kadangi tuo metu dar nebuvo suėjęs vienerių metų ieškinio senaties terminas, ieškovė turėjo apie du mėnesius naujam ieškinui pareikšti. Bylos nagrinėjimo metu ieškovės atstovas patvirtino, kad niekas nesutrukė ieškovei per tuos du mėnesius pareikšti naują ieškinį. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai taip pat nenustatė aplinkybių, kurios būtų sutrukdžiusios ieškovei pareikšti ieškinį iki 2018 m. rugsėjo 2 d.
37. Atsakovė IĮ „Ravtrans“ pareikšimu dėl prisidėjimo prie atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kasacinio skundo prašo kasacinį skundą tenkinti.
38. Trečiasis asmuo įmonė „Lonham Group LTD“ pareikšimu dėl prisidėjimo prie atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kasacinio skundo prašo kasacinį skundą tenkinti.
39. Ieškovė UAB „Laika Logistics“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 39.1. Teismai, kurie atsisakė nagrinėti ieškovės 2017 m. lapkričio 13 d. reikštą ieškinį dėl to, kad ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ buvo susitarusios dėl išimtinio teisingumo Jungtinėje Karalystėje, nevertino, ar byla teisinga Lietuvos Respublikos teismams CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktų pagrindu, t. y. nenagrinėjo klausimo, ar ieškovė turi teisę pasirinkti bylos teisingumą pagal atsakovės IĮ „Ravtrans“ būstinę (Mazėikiuose) ar krovinio pristatymo vietą (Vilniuje). Šį klausimą, ieškovei 2018 m. spalio 24 d. pareikšus ieškinį atsakovėms įmonei „Jager Freight LTD“ ir IĮ „Ravtrans“, išsprendė Vilniaus apygardos teismas, 2018 m. lapkričio 27 d. nutartyje nurodęs, kad iš ieškovės pareikšto ieškinio matyti, jog nors ginčo dalykas yra tas pats, tačiau ieškovė reikalavimą reiškia naujai atsakovei, t. y. bylos šalys nesutampa ir ginčas yra tarp skirtingų šalių, todėl teigti, kad tai yra tapatūs ginčai, nėra pagrindo. Pirmoje byloje teisingumo klausimas buvo nagrinėjamas tik tuo aspektu, ar turėtų būti taikomos krovinio pervežimo užsakymo (2017 m. gegužės 5 d. sutarties Nr. ING-0174) sąlygos dėl bylos teisingumo Vilniuje, ar bendrosios įmonės „Jager Freight LTD“ sąlygos dėl bylos teisingumo Jungtinėje Karalystėje, kurias ieškovė buvo pasirašiusi prieš sudarant nurodytą ginčo krovinio pervežimo sutartį ir persiunčiant krovinį atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“. Dėl bylos teisingumo pagal CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktus teismai pasisakė tik ieškovei antrą kartą pareikšus ieškinį.
- 39.2. Kasaciniame skunde neteisingai interpretuojamas Reglamento „Bruselis I bis“ ir CMR konvencijos tarpusavio santykis, teigiant, kad kai jurisdikcija pagal CMR konvenciją ir jurisdikcija pagal Reglamentą „Bruselis I bis“ skiriasi, pirmenybė turėtų būti teikiama Reglamentui „Bruselis I bis“. Teismų praktika dėl CMR konvencijos ir Reglanto „Bruselis I bis“ (pakeitusio Reglamentą 44/2001) tarpusavio taikymo yra suformavęs Lietuvos Aukščiausiojo Teismo bei ESTT. Joje konstatuota, kad tuo atveju, kai ginčas patenka ir į Reglamentą 44/2001, ir į CMR konvencijos taikymo sritį, pagal šio reglamento 71 straipsnio 1 dalį valstybė narė gali taikyti CMR konvencijos 31 straipsnio 1 punkte nustatytas jurisdikcijos taisykles (ESTT 2014 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Nickel & Goeldner Spedition GmbH C-157/13*; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-15/2007](#); 2014 m. lapkričio 5 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-214/2014). CMR konvencijos teisinis reglamentavimas suteikia teisę vežimo užsakovei (šiuo atveju – ieškovei) pareikšti ieškinį abiem vežėjams kartu: tiek sutartinei vežėjai įmonei „Jager Freight LTD“, tiek faktinei vežėjai IĮ „Ravtrans“; nurodytoms vieninteliame CMR važtaraštyje Nr. JAG05170040, prašant taikyti solidariąją atsakomybę. Ieškovės teisė pasirinkti bylą nagrinėsiantį teismą pagal CMR konvencijos 31 straipsnio nuostatas atitinka pirmiau nurodytą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir ESTT praktiką.
- 39.3. Nagrinėjamo ginčo atveju vežėjų veiksmai CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme turėtų būti vertinami ne pagal šalių susitarimu pasirinktą Jungtinės Karalystės, bet pagal bylą nagrinėjančio teismo vietos valstybės (Lietuvos Respublikos) teisę, kaip tai nurodyta autentiškame CMR konvencijos tekste prancūzų bei anglų kalbomis. Ieškovės teigimu, CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies tekstas į lietuvių kalbą išverstas netiksliai. CMR konvencijos autentiškame tekste 29 straipsnio 1 dalyje išdėstyta taip: „Le transporteur n'a pas le droit de se prevaloir des dispositions du present chapitre qui excluent ou limitent sa responsabilité ou qui renversent le fardeau de la preuve, si le dommage provient de son dol ou d'une faute qui lui est imputable et qui, d'après la loi, de la juridiction saisie, est considérée comme équivalent au dol.“ (pranc.); „The carrier shall not be entitled to avail himself of the provisions of this chapter which exclude or limit his liability or which shift the burden of proof if the damage was caused by his willful misconduct or by such default on his part as, in accordance with the law of the court or tribunal seized of the case, is considered as equivalent to willful misconduct.“ (angl.). Tuo tarpu oficialiame vertime į lietuvių kalbą CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalyje išdėstyta taip: „Vežėjas negali vadovautis šios Konvencijos nuostatomis, kurios jį atleistų nuo atsakomybės ar ją ribotų arba kurios įrodinėjimo našta perkeltų kitai pusei, jeigu žala buvo padaryta sąmoningai arba dėl jo kaltės, kuri pagal įstatymus, taikomus šią bylą nagrinėjančio teismo, prilyginama tyčiniams veiksams“. Ieškovės nuomone, nurodytą CMR konvencijos normą į lietuvių kalbą tiksliau būtų versti: „Vežėjas negali vadovautis šios Konvencijos nuostatomis, kurios jį atleistų nuo atsakomybės ar ją ribotų arba kurios įrodinėjimo našta perkeltų kitai pusei, jeigu žala buvo padaryta sąmoningai arba dėl jo kaltės, kuri pagal bylą nagrinėjančio teismo vietos valstybės teisę prilyginama tyčiniams veiksams“.
- 39.4. Nors „Jager Freight LTD“ terminuose ir sąlygose nėra tiesioginio reikalavimo sustoti tik saugomose aikštelėse, tokia atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ pareiga išplaukia iš kitų „Jager Freight LTD“ terminų ir sąlygų nuostatų. Atsakovė įsipareigojo elgtis atsakingai ir rūpestingai, ji galėjo (ir netgi privalėjo) užtikrinti krovinio saugumą, be to, atsakovė turėjo visus įgaliojimus pasirinkti kitokią krovinio pervežimo maršrutą ir kitokias saugumo priemones, kurios buvo būtinos susiklosčiusiai situacijai. Taigi atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“, žinodama aikštelės, kurioje yra jos sandėlis, specifika, privalėjo savo nuožiūra pasirinkti papildomas saugojimo priemones arba bent jau informuoti faktinę vežėją atsakovę IĮ „Ravtrans“ apie galimą riziką, tačiau to nepadariusi, elgėsi neapdairiai ir nerūpestingai. Byloje nustatyta, kad pakeliamasis kelio užtvartas neveikė, be to, aikštelė buvo aptverta tik iš dalies, į aikštelę galima nesunkiai patekti per

nedidelį žolės ruožą, nes tarpai tarp medžių ir stulpų yra ganėtinai dideli, nesudarantys kliūčių pravažiuoti transporto priemonėms, borteliai aikštelės teritorijoje yra standartinio dydžio. Taigi, priešingai nei teigiama kasaciniame skunde, įmonės „Jager Freight LTD“ aikštelė nekliudomai galėjo patekti pašaliniai asmenys. Kasacinio skundo teiginiai dėl keleto vaizdo stebėjimo kamerų aikštelėje buvimo neatitinka tikrovės, nes aikštelės vaizdą filmavo tik viena vaizdo stebėjimo kamera, ši buvo pritvirtinta prie sandėlio viršutinės dalies ir filmavo transporto priemonę tik iš vienos pusės, iš kitos transporto priemonės pusės (t. y. iš tos, kurioje buvo prapjautas puspriekabės tentas ir pavogta dalis krovinio) vaizdo niekas nefiksavo. Vagystė tarptautinio pervežimo metu pagal kasacinio teismo praktiką laikoma neišvengiama aplinkybe tik išimtiniais atvejais, t. y. kai ji įvykdoma iš tiesų ypatingomis aplinkybėmis (jėga, ginklu, užpuolimu ar kitokiomis priemonėmis, kurioms neprotinga būtų priešintis). Byloje nėra jokių įrodymų, patvirtinančių, kad ginčo krovinio dalies vagystė buvo įvykdyta ypatingomis aplinkybėmis. Faktinės vežėjos IĮ „Ravtrans“ vairuotojas sąmoningai pasiliko nakvoti atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ nesaugomoje aikštelėje pagal šios atsakovės vadovo nurodymą.

- 39.5. Tuo atveju, jeigu nagrinėjamoje byloje nebūtų konstatuoti vežėjo tyčiniai veiksmai ar didelis neatsargumas, prilygintinas tyčiniams veiksams CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme, ir būtų taikomas vienerių metų ieškinio senaties terminas, egzistuoja pagrindas ieškinio senaties terminą atnaujinti. Ieškovė dėjo visas įmanomas pastangas, kad ieškiny būtų nagrinėjamas Vilniaus miesto apylinkės teisme. Teismingumo klausimas šioje byloje sudėtingas, todėl nėra pagrindo vertinti, kad ieškovė netinkamai gynė savo teises. Pagal teismų praktiką nelaikoma, kad dviejų mėnesių ar panašaus laikotarpio ieškinio senaties termino praleidimas būtų laikomas tokiu reikšmingu, jog teismas šio termino negalėtų atnaujinti. Kasaciniame skunde cituojamose Lietuvos Aukščiausiojo Teismo bylose buvo sprendžiamas klausimas dėl ieškinio senaties termino nutraukimo, o ne dėl ieškinio senaties termino atnaujinimo. Ieškinio senaties terminą [CK 1.131](#) straipsnio 2 dalies pagrindu teismas gali atnaujinti nepaisydamas to, ar ieškinio senaties terminas buvo nutrauktas. Be to, ieškinio senaties termino atnaujinimo klausimas sprendžiamas tik tuo atveju, jeigu šis terminas yra praleistas (trejų metų ieškinio senaties termino ieškovė nepraleido). Ginčo šaliai reikalaujant taikyti ieškinio senatį, teismas *ex officio* (pagal pareigas) patikrina, ar taikytinas ieškinio senaties terminas nepraleistas ir ar nėra priežasčių šį terminą atnaujinti, todėl neturi reikšmės aplinkybė, kokia forma buvo pateiktas prašymas dėl ieškinio senaties termino atnaujinimo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismų nutarčių, kuriomis konstatuotas atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ pareikštų reikalavimų neteisingumas Lietuvos Respublikos teismams, reikšmės šios bylos nagrinėjimui

40. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad šioje byloje kitaip nebėgali būti sprendžiamas klausimas dėl atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ pareikštų reikalavimų tarptautinio teisingumo, nei jis jau yra išspręstas įsiteisėjusia Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 5 d. nutartimi (civilinėje byloje [Nr. e2-202-960/2018](#)), kuri Vilniaus apygardos teismo 2018 m. gegužės 31 d. nutartimi (civilinėje byloje [Nr. e2S-1911-232/2018](#)) palikta nepakeista.
41. Vilniaus apygardos teismo 2018 m. gegužės 31 d. nutartis ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 5 d. nutartis yra teismų procesiniai sprendimai, kuriais ieškinio priėmimo stadijoje sprendta dėl civilinės bylos (tik atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ pareikštų reikalavimų) tarptautinio teisingumo Lietuvos teismams. Nurodytomis teismų nutartimis nuspręsta, kad ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ buvo sudariusios susitarimą dėl išimtinės Jungtinės Karalystės teismų jurisdikcijos, todėl ieškovės reikalavimas šiai atsakovei, reiškiamas dėl įvykusios krovinio vagystės, nenagrinėtinas Lietuvos Respublikos teismų.
42. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad ieškinio priėmimo stadijoje tarptautinio teisingumo klausimu priimtos tarpinės teismo nutartys neturi nei *res judicata* (galutinis teismo sprendimas), nei prejudicinės galios, nes jomis ginčas nėra išsprendžiamas iš esmės, jomis nėra pasisakoma dėl šalių materialųjų teisių ir pareigų. Jos neužkerta kelio teismui vertinti byloje pareikštų reikalavimų tarptautinės jurisdikcijos klausimą bylos nagrinėjimo iš esmės stadijoje. [CPK 782](#) straipsnyje teismui nustatyta pareiga *ex officio* (savo iniciatyva) vertinti tarptautinį bylos teisingumą ir, nustatęs, kad byla Lietuvos Respublikos teismams neteisinga, palikti ieškinį nenagrinėtą, nėra siejama su konkrečia proceso stadija (atsisakymas priimti ieškinį galimas tik ieškinio priėmimo stadijoje). Ieškinio priėmimo stadijoje priimta teismo nutartimi dėl tarptautinės jurisdikcijos teismas pasisako tik dėl to, ar, atsižvelgiant į ieškinio priėmimo metu nustatytas faktines aplinkybes, jis turi kompetenciją spręsti ir pasisakyti dėl šalių materialųjų teisių ir pareigų. Tiek [CPK 782](#) straipsnyje nustatytas įpareigojimas, tiek ieškinio priėmimo stadijoje atliekamo patikrinimo ribos lemia tai, jog jis, toje pačioje byloje vėliau nustatęs, kad jurisdikcija priimta ar jos atsisakyta nepagrįstai, nėra saistomas priėmimo stadijoje padarytų išvadų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-551-915/2016](#), 25, 26 punktai).
43. Būtent tokia procesinė situacija, kaip nurodyta kasacinio teismo praktikoje, yra susiklosčiusi nagrinėjamoje byloje. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kasacinio skundo argumentai, kad teismams pirmiau nurodytomis nutartimis nustatčius, jog ieškovės reikalavimai, pareikšti atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, yra neteisingi Lietuvos Respublikos teismams, analogiškos išvados turėjo būti padarytos ir nagrinėjant šią bylą, atmetini kaip nepagrįsti. Kasacinis teismas pažymi, jog aplinkybė, kad byloje tarpinėmis teismų nutartimis buvo spęsti jurisdikcijos klausimai ankstesnėse civilinio proceso stadijose, neapriboja kasacinio teismo kompetencijos pasisakyti dėl tarptautinės jurisdikcijos peržiūrint žemesnės instancijos teismų procesinius sprendimus.

Dėl tarptautinę jurisdikciją reglamentuojančių teisės normų aiškinimo ir taikymo

44. [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta kiekvieno suinteresuoto asmens teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Tokios teisės įgyvendinimas, be kita ko, lemia, kad asmuo su atitinkamu reikalavimu gali kreiptis tik į tą teismą, kuris yra kompetentingas nagrinėti jo inicijuojamą ginčą. Nagrinėdamas tarpvalstybinio pobūdžio bylą teismas privalo savo iniciatyva patikrinti, ar byla teisninga Lietuvos Respublikos teismams. Jeigu teismas jau po bylos iškėlimo konstatuoja, kad byla nėra teisninga Lietuvos Respublikos teismams, pareiškimas paliekamas nenagrinėtas. Teismo pareigą savo iniciatyva spręsti tarptautinio teisingumo klausimą, minėta, lemia [CPK 782 straipsnio](#) nuostatos. Teismo pripažinimas, kad jis neturi jurisdikcijos nagrinėti pareikštą ieškinį, sukelia atitinkamus procesinius padarinius: nustatęs, kad pagal taikytinas teisės normas pareikšti reikalavimai ar jų dalis jam neteisingi, teismas atsisako priimti ieškinį ar jo dalį dėl konkrečių reikalavimų ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktas); jeigu teismas jau po bylos iškėlimo konstatuoja, kad byla nėra teisninga Lietuvos Respublikos teismams, pareiškimas paliekamas nenagrinėtas ([CPK 782 straipsnis](#)).
45. Tarptautinis civilinių bylų teisingumas (jurisdikcija), priklausomai nuo konkrečioje byloje esančio tarptautinio (užsienio) elemento pobūdžio, nustatomas pagal taikytinus Europos Sąjungos, tarptautinės teisės arba nacionalinės teisės aktus. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teismas, gavęs ieškinį su tarptautiniu elementu, pirmiausia turi nustatyti ieškinio dalyką. Tam, kad būtų nustatytas tarptautinės jurisdikcijos klausimo išnagrinėjimui taikytinas teisės aktas, pirmiausia turi būti nustatyti konkrečiai bylai aktualūs dalyvaujančių byloje asmenų (pvz., atitinkamos šalies buveinės vieta ir kt.) bei ginčo dalyko duomenys, pagal juos įvertinama, koks tarptautinės jurisdikcijos pagrindas yra aktualus (pvz., žalos atsiradimo vieta, prievolės vykdymo vieta ir kt.). Šių duomenų pagrindu teismas nustato susijusią valstybę. Atliekant aptariamą vertinimą, būtina analizuoti ir konkrečiame teisės akte įtvirtintas jo taikymo srities išimtis bei aktualią teismų praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m.

gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-551-915/2016](#), 59–61 punktai).

46. Ieškinyš šioje byloje solidariai keliems vežėjams (bendraatsakoviams) dėl nuostolių praradus dalį vežto pagal tarptautinio pervežimo sutartį krovinio (krovinyš vežtas kelių transporto priemone; už užmokestį; krovinio išsiuntimo vieta (Jungtinė Karalystė) ir jo gavimo vieta (Lietuvos Respublika) yra skirtingų valstybių teritorijos; krovinio išsiuntimo vietos ir krovinio gavimo vietos valstybės yra CMR konvencijos narės), atlyginimo pareikštas Lietuvos Respublikos teisme (Vilniaus miesto apylinkės teisme).
47. Ieškovė teigia, kad ji turėjo teisę pasirinkti teismą, kuriame jos ir atsakovių ginčas gali būti nagrinėjamas. Ieškovė pasirinko Vilniaus miesto apylinkės teismą CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies b punkto pagrindu – pagal krovinio pristatymo vietą Vilniuje.
48. Bylą nagrinėję teismai (nustatę, kad atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ vykdė vežimo, kurio sąlygas nustatė vienintelė sutartis (2017 m. gegužės 5 d. sutartis Nr. ING-0174) ir kuri paeiliui vykdė kelios vežėjos (atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ ir atsakovė IĮ „Ravtrans“), dalį, o kiekviena vežėja, perimdama krovinį ir važtaraštį, tapo vienintelės sutarties dalyve ir todėl kiekviena iš vežėjų atsako už visą vežimą, o ieškinyš CMR konvencijos 36 straipsnio pagrindu gali būti reiškiamas kelioms vežėjomis kartu; byloje dėl to nėra ginčo) pritarė ieškovės pozicijai dėl Lietuvos Respublikos teismų jurisdikcijos nagrinėti šioje byloje pareikštą ieškinį.
49. Atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ teigia, kad ji ir ieškovė yra sudariusios susitarimą dėl išimtinės Jungtinės Karalystės teismų jurisdikcijos (ieškovės ir atsakovės 2014 m. lapkričio 21 d. pasirašytų „Jager Freight“ terminų ir sąlygų 33 punktas), todėl ieškovės reikalavimas šiai atsakovei, reiškiamas dėl įvykusios krovinio, vežamo pagal 2017 m. gegužės 5 d. vežimo sutartį Nr. ING-0174, vagystės, nenagrinėtinas Lietuvos Respublikos teismų.
50. Ieškovės pareikštas ieškinyš dėl nuostolių, patirtų praradus dalį krovinio, atlyginimo solidariai iš bendraatsakovių (vežėjų, paeiliui vykdžiusių vienintelę to krovinio vežimo sutartį) priteisimo kyla iš tarptautinio pervežimo teisinių santykių, reglamentuojamų CMR konvencijos nuostatų. Be to, byla pagal tokį ieškovės ieškinį pripažintina civiline ar komercine byla, kurioje jurisdikcijos nustatymas patenka ir į Reglamento „Briuselis I bis“ taikymo sritį.
51. Taigi nagrinėjamos bylos šalių ginčas patenka ir į Reglamento „Briuselis I bis“, ir į CMR konvencijos materialiąją taikymo sritį. Sprendžiant dėl teismų jurisdikcijos nagrinėti šį ginčą potencialiai gali būti taikomos Reglamento „Briuselis I bis“ ir / arba CMR konvencijos nuostatos. Todėl reikia nustatyti, kuris iš šių teisės aktų taikytinas sprendžiant šioje byloje kilusį jurisdikcijos klausimą.
52. Paprastai civilinėse ir komercinėse bylose tarptautinė ES teismų jurisdikcija nustatoma pagal Reglamento „Briuselis I bis“ taisykles. Šis reglamentas taip pat būtų taikomas civilinėse bylose, susijusiose su krovinių vežimu, tačiau ieškiniams, patenkančiams į CMR konvencijos taikymo sritį, taikoma išimtis.
53. Pagal Reglamento „Briuselis I bis“ konstatuojamosios dalies 35 punktą valstybių narių priimtų tarptautinių įsipareigojimų laikymasis reiškia, kad šis reglamentas neturėtų daryti poveikio su specialiomis sritimis susijusioms konvencijoms (angl. „conventions relating to specific matters“), kurių šalys yra valstybės narės. Remiantis Reglamento 71 straipsniu, šis reglamentas nedaro poveikio jokioms konvencijoms, kuriose dalyvauja valstybės narės ir kurios konkrečiose bylose (angl. „in relation to particular matters“) reglamentuoja jurisdikciją arba teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą.
54. Kitaip tariant, šioje išimtyje nustatyta, kad tarptautinėms konvencijoms, kurios apima konkretų (specialų) dalyką ir kuriose yra tarptautinė jurisdikciją reglamentuojančių taisyklių, teikiama pirmenybė prieš bendresnes Reglamento „Briuselis I bis“ taisykles. Kasacinio teismo vertinimu, CMR konvencija, prie kurios Lietuvos Respublika prisijungė 1993 m., ir yra tokia konvencija dėl konkretaus (specialaus) dalyko Reglamento „Briuselis I bis“ 71 straipsnio prasme: ji apima konkretų (specialų) dalyką, t. y. tarptautinio vežimo keliais sutartį, o šios konvencijos nuostatose įtvirtintos į konvencijos taikymo sritį patenkančių ginčų jurisdikcijos taisyklės.
55. Sąlygas, pagal kurias vietoje Reglamento „Briuselis I bis“ nuostatų dėl jurisdikcijos bus taikomos konvencijoje konkrečiu klausimu (specialioje konvencijoje) nustatytos jurisdikcijos taisyklės, ESTT aptarė *TNT* byloje. Pasak ESTT, specialioje konvencijoje nustatytos jurisdikcijos taisyklės gali būti taikomos, teikiant šioms taisyklėms pirmenybę prieš Reglamento „Briuselis I bis“ nuostatas dėl jurisdikcijos, tik tuo atveju, jeigu konvencijos taisyklėmis nepažeidžiami principai, kuriais grindžiamas ES valstybių narių teisminis bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose, kaip antai tie, kurie nurodyti Reglamento 44/2001 6, 11, 12 ir 15–17 konstatuojamosiose dalyse: laisvo civilinės ir komercinės bylose priimtų sprendimų judėjimo, jurisdikcijos nuspėjamumo, teisės subjektų teisinio saugumo, gero teisingumo vykdymo, maksimalaus rizikos, kad vienu metu vyks teismo procesai dėl to paties ginčo, sumažinimo, taip pat tarpusavio pasitikėjimo teisingumu Sąjungoje (ESTT 2010 m. gegužės 4 d. sprendimas byloje *TNT*, C-533/08, 49, 51, 53 punktai).
56. Pasisakydamas dėl situacijos, kai ginčas patenka ir į Reglamento „Briuselis I bis“, ir konkretiai į CMR konvencijos taikymo sritį, ESTT pažymėjo, kad iš CMR konvencijos 31 straipsnio 1 punkto nuostatų, be kita ko, matyti, jog ieškovas turi galimybę kreiptis į valstybės, kurios teritorijoje atsakovas turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba kurioje yra krovinio priėmimo vežti vieta, arba kurioje nurodyta pristatymo vieta, teismus (ESTT 2014 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Nickel & Goeldner Spedition GmbH* C-157/13, 39 punktas). Reglamento 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio antra įtrauka (atitinka Reglamento „Briuselis I bis“ 7 straipsnio 1 punkto b papunkčio antrą įtrauką), kurios tekste minima tik vykdymo vieta, ieškovui suteikia mažesnę pasirinkimą nei CMR konvencijos 31 straipsnio 1 punktas, pagal kurį galima rinktis krovinio priėmimo vežti vietą ar pristatymo vietą, tačiau, ESTT vertinimu, ši aplinkybė negali paneigti CMR konvencijos 31 straipsnio 1 punkto suderinamumo su principais, kuriais Sąjungoje grindžiamas teismų bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose. Tokia ieškovui suteikta pasirinkimo galimybė atitinka ne tik artumo kriterijų, bet ir nuspėjamumo reikalavimą, nes ji ir ieškovui, ir atsakovui leidžia lengvai nustatyti teismus, kuriuose gali būti pareikštas ieškinyš. Maža to, ji atitinka teisinio saugumo tikslą (ESTT 2014 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Nickel & Goeldner Spedition GmbH*, C-157/13, 41 punktas).
57. CMR konvencijoje jurisdikcijos taisyklės reglamentuotos šios konvencijos 31 straipsnyje. Pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas į CMR konvencijos taikymo sritį patenkančius ginčus turi teisę nagrinėti šie teismai: 1) šalių susitarimu pasirinktas teismas; 2) atsakovo gyvenamosios vietos (buveinės) teismas (a punktas); 3) krovinio priėmimo vežti vietos valstybės teismas (b punktas); 4) krovinio pristatymo vietos valstybės teismas (b punktas). Į kitus teismus kreiptis yra negalima.
58. Kasacinio teismo praktikoje, aiškinant CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalį, pažymėta, kad į CMR konvencijos taikymo sritį patenkančius ginčus turi teisę nagrinėti dviejų kategorijų teismai. Pirmą, šalies CMR konvencijos dalyvės teismai, kuriuos bendru susitarimu nurodo sutarties šalys, antra – 31 straipsnio 1 dalies a (pagal atsakovo buveinės vietą) ir b (pagal krovinio priėmimo vežti arba numatytą pristatymo vietą) punktuose nurodyti teismai. CMR konvencijos komentare ir doktrinoje nurodoma, kad tik minėti teismai turi jurisdikciją nagrinėti į CMR konvencijos taikymo sritį patenkančias bylas, tačiau šalių susitarimas neturi viršenybės kitų nuostatose nurodytų teismų atžvilgiu ir nepaneigia jų jurisdikcijos nagrinėti ginčus (žr. 1975 m. Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencijos (CMR) komentarą, JTO vežimo keliais komiteto dokumentas ECE/TRANS/14; Clarke, M.; Yates, D *Contracts of Carriage by Land and Air*, Second edition, London, 2008, p. 52–54). Bylą nagrinėjantis teismas turi įvertinti, ar jis turi jurisdikciją nagrinėti bylą, ar kai kuriuos iš byloje pareikštų reikalavimų, atsižvelgdamas į visus CMR konvencijos 31 straipsnyje nurodytus kriterijus, o siekdamas tai padaryti, turi kvalifikuoti byloje susiklosčiusius santykius. Vien tik tarptautinėje krovinių vežimo sutartyje nurodytas šalių susitarimas neapriboja konvencijos šalių teismų jurisdikcijos kitais CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais pagrindais, t. y. šalių susitarimas neapriboja kitų teismų, galinčių bylą nagrinėti pagal CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalį, galimybių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-75-916/2017](#), 16–17 punktai).

59. Taigi CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje nustatytas tiek sutartinis teisingumas, tiek ir teisingumas pagal aplinkybes, nurodytas 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose. Tarp išvardytų jurisdikcijos pagrindų nėra hierarchijos. CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje nustatyti alternatyvūs kompetentingi teismai: ieškovas gali laisvai pasirinkti, kuriame iš nurodytų teismų pareikšti savo reikalavimus. Tai reiškia, kad krovinių vežimo santykių, kuriems taikoma CMR konvencija, dalyviai negali savo susitarimu nustatyti išimtinės jurisdikcijos. Šalys turi teisę sudaryti prorogacinį susitarimą, kuriuo susitaria dėl papildomos jurisdikcijos.
60. Nagrinėjamos bylos duomenimis, ieškovė ir atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“, pasirašydamos 2014 m. lapkričio 21 d. susitarimą, įtvirtino sutartinį jų ginčų teisingumą Jungtinės Karalystės teismuose, kitos aplinkybės, reikšmingos jurisdikcijai nustatyti – atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ buveinės vieta yra Jungtinėje Karalystėje, atsakovės IĮ „Ravtrans“ buveinės vieta – Lietuvos Respublikoje, ginčo krovinių priėmimo vežti vieta – Jungtinė Karalystė, o šio krovinių pristatymo vieta – Lietuvos Respublika.
61. Atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ kasaciniame skunde argumentuoja, kad, esant CMR konvencijoje ir Reglamente „Bruselis I bis“ nustatytų teisingumo taisyklių konkurencijai, prioritetas turėtų būti teikiamas Reglamento „Bruselis I bis“ 25 straipsnio 1 dalyje nustatytai teisės normai dėl išimtinio teisingumo.
62. Nagrinėjamoje byloje ieškinyje CMR konvencijos 36 straipsnio pagrindu Lietuvos Respublikos teisme pareikštas dviem susijusioms (paeilui vieną vežimą vykdžiusioms) atsakovėms, kurių vienos buveinės vieta yra Jungtinėje Karalystėje, o kitos – Lietuvos Respublikoje. Ginčo krovinių pakrovimas įvyko Jungtinėje Karalystėje, o jo iškrovimo vieta buvo nurodyta Lietuvos Respublikoje. Visiems šio ginčo teisinių santykių dalyviams taikoma CMR konvencija. Pažymėtina, kad ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ sudarytoje sutartyje esanti nuostata dėl Jungtinės Karalystės teismų jurisdikcijos nagrinėti ginčus, kylančius iš jų tarpusavio sutarčių, nesaisto atsakovės IĮ „Ravtrans“ (sutarties uždarojo principas) ir nėra reikšminga nustatant jurisdikciją dėl jai pareikštų reikalavimų.
63. Kadangi ginčo krovinyje buvo vežamas į Lietuvos Respubliką, šios valstybės teismas, remdamasis CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies b punktu, turėjo teisę prisiimti jurisdikciją abiejų paeilui pagal vienintelę vežimo sutartį tą krovinių vežusių vežėjų – tiek atsakovės IĮ „Ravtrans“, tiek atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ – atžvilgiu.
64. Pagal CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a punktą ieškinyje gali būti reiškiamas teisme valstybės, kurios teritorijoje atsakovas turi nuolatinę buveinę. Kadangi tas pats ieškinyje CMR konvencijos 36 straipsnio pagrindu gali būti pareikštas ir keliems vežėjams, kurie vežė tą krovinį, darytina išvada, kad ieškinyje šiuo pagrindu gali būti reiškiamas pasirinktinai: vienas ieškinyje vienoje šalyje pagal bet kurio iš vežėjų buveinės vietą (net ir tuo atveju, jei kiti vežėjai yra skirtingose šalyse) arba atskiras ieškinyje kiekvienam vežėjui jo buveinės valstybės teisme. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos teismas turėjo teisę prisiimti jurisdikciją tiek dėl atsakovei įmonėi „Jager Freight LTD“, tiek dėl atsakovei IĮ „Ravtrans“ pareikštų reikalavimų ir CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytu pagrindu.
65. Atsižvelgiant į šios nutarties 62–64 punktuose aptartas aplinkybes, pripažintina, kad nagrinėjamoje byloje susiklosčiusi situacija (ieškovės ir (tik) atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ sudarytas susitarimas dėl jurisdikcijos; atsakovių buveinių vieta); krovinių pakrovimo / iškrovimo vieta) yra reglamentuojama CMR konvencijoje nustatytų jurisdikcijos taisyklių. Kitaip tariant, šiai situacijai (šios bylos tarptautinio teisingumo klausimui išspręsti) pakanka CMR konvencijoje nustatytų konkrečių jurisdikcijos taisyklių.
66. Minėta, kad tokiu atveju, kai konkrečios bylos aplinkybės patenka į specialioje konvencijoje (šiuo atveju – CMR konvencijoje) įtvirtintų jurisdikcijos nustatymo taisyklių taikymo apimtį, šios taisyklės turi pirmenybę nustatant jurisdikciją, lyginant su Reglamente „Bruselis I bis“ (taigi – ir šio reglamento 25 straipsnyje) įtvirtintu reglamentavimu. Vertindamas CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą jurisdikcijos taisyklę (pagal kurias ieškovas laisvas pasirinkti, kuriame iš nurodytų teismų, pareikšti savo reikalavimus), ESTT yra pripažinęs jų taikymą tam tikrais atvejais suderinamu su šios nutarties 55, 56 punktuose nurodytais principais, atitinkančiais artumo kriterijų ir nuspėjamumo reikalavimą bei teisinio saugumo tikslą, taigi nepažeidžiančiu Europos jurisdikcijos teisės principų (ESTT 2014 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Nickel & Goeldner Spedition GmbH*, C-157/13, 41 punktas).
67. Taigi, kai egzistuoja konkrečios specialioje – CMR – konvencijoje įtvirtintos taisyklės byloje pareikštų reikalavimų jurisdikcijai nustatyti, pagal tokias taisykles reikalavimus gavęs teismas gali prisiimti jurisdikciją visų asmenų, kuriems jie pareikšti (abiejų atsakovių), atžvilgiu.
68. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kasacinio skundo argumentai, kad nagrinėjamo atveju, esant sudarytam ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ susitarimui dėl išimtinio Jungtinės Karalystės teismų teisingumo, taikytina ne CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalis, o Reglamento „Bruselis I bis“ 25 straipsnis, atmestini kaip nepagrįsti ir pripažįstama, kad Lietuvos teismas tinkamai prisiėmė jurisdikciją nagrinėti kilusį ginčą.

Dėl taikytinos teisės

69. Europos Sąjungoje taikytinos teisės nustatymo klausimas yra suderintas Europos Sąjungos lygmeniu. Tam skirtas 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (toliau – Reglamentas „Roma I“) arba 1980 m. Romos konvencija dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (toliau – Romos konvencija), kurie taikomi priklausomai nuo to, kuriuo laikotarpiu susiklostė analizuojami teisiniai santykiai. Romos konvencija, prie kurios Lietuva prisijungė, ją pasirašydama 2005 m. balandžio 14 d., galiojo iki 2009 m. gruodžio 17 d., todėl byloje kilusiam ginčui dėl vežimo sutarties, sudarytos 2017 m. gegužės 5 d., aktualios Reglamento „Roma I“ nuostatos.
70. Reglamentas „Roma I“ leidžia šalims susitarti dėl jų sutarčiai taikytinos teisės ir pirmenybė suteikiama šalių pasirinktos teisės taikymui – šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė. Jeigu šalys nesusitaria dėl jų sutarčiai taikytinos teisės, yra taikomos šiame instrumente įtvirtintos nuostatos, skirtos taikytinai nacionalinei teisei nustatyti. Tiek, kiek prekių vežimo sutarčiai taikytina teisė nepasirinkta pagal aptariamo reglamento 3 straipsnį, sutarčiai taikytina teisė nustatoma pagal šio reglamento 5 straipsnyje nustatytas kolizines normas.
71. Reglamento „Roma I“ 25 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad šis reglamentas neturi įtakos tam, kaip taikomos tarptautinės konvencijos, kurių šalimis šio reglamento priėmimo metu yra viena ar daugiau valstybių narių ir kuriose nustatomos su sutartinėmis prievolėmis susijusios teisės kolizijos taisyklės. Taigi Reglamentas „Roma I“ leidžia taikyti kitas tarptautines konvencijas, kuriose įtvirtintos nuostatos dėl taikytinos teisės. Tai reiškia, kad tarptautinės konvencijos įtvirtintas teisinis reglamentavimas turi viršenybę tada, kai joje reglamentuojamas pats (nagrinėjamai bylai aktualus) klausimas arba nustatyta kolizinė norma.
72. CMR konvencija yra konvencija Reglamento „Roma I“ 25 straipsnio prasme. Taigi, CMR konvencijai teikiama pirmenybė prieš Reglamento „Roma I“ nuostatas tiek, kiek ji pati reglamentuoja tam tikrą klausimą arba nustato kolizinę normą. CMR konvencijos nereglementuotiems iš tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarčių kylančioms klausimams išspręsti taikoma teisė, kuri nustatoma pagal tarptautinės privatinės teisės (kolizinės) normas. Jeigu CMR konvencija netaikoma, krovinių vežimo sutarčiai taikomos Reglamento „Roma I“ 3 straipsnio 1 dalyje (esant šalių susitarimui dėl jų sutarčiai taikytinos teisės) arba 5 straipsnio 1 dalyje (jeigu toks susitarimas dėl teisės pasirinkimo nesudarytas) nustatytos kolizinės normos.
73. Šioje byloje ieškinyje susijusioms vežėjoms pareikštas dėl nuostolių praradus dalį krovinių, vežamo pagal tarptautinio vežimo sutartį, atlyginimo. Nagrinėjamai bylai aktualus iš ginčo vežimo sutarties kylantis klausimas, susijęs su vežėjų atsakomybe už dalies krovinių praradimą, yra reglamentuojamas CMR konvencijos nuostatų (šios konvencijos 17–29 straipsniai). Taigi, vežėjų atsakomybės klausimas pagal byloje pareikštą ieškinį sprendinas taikant (atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ to ir neginčija) CMR konvencijos nuostatas.

74. Ieškovės reikalavimai atsakovėms pareikšti tuo pagrindu, kad dalis ginčo krovinio buvo prarasta dėl atsakovių tyčios ar didelio neatsargumo. Atsakovė kasaciniame skunde argumentuoja, kad, esant sudarytam jos ir ieškovės susitarimui dėl 2017 m. gegužės 17 d. sutarčiai Nr. ING-0174 taikytinos Jungtinės Karalystės teisės, CMR konvencijos nuostatos (susijusios su vežėjų kalte, prilyginama tyčiniams veiksams) turėjo būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į Jungtinės Karalystės (o ne Lietuvos Respublikos) teismų praktiką aiškinant ir taikant CMR konvenciją, nes CMR konvencija yra sudedamoji Jungtinės Karalystės teisės dalis. Teisėjų kolegija nesutinka su šiais kasacinio skundo argumentais.
75. Pirma, minėta, kad tokiu atveju, kai pačioje CMR konvencijoje nustatyta kolizinė norma, ši norma turi pirmenybę nustatant taikytiną teisę prieš Reglamente „Roma I“ (taigi – ir šio reglamento 3 straipsnyje) nustatytas kolizines nuostatas. Be to, pažymėtina, kad ieškovės ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ sudarytoje sutartyje esanti nuostata dėl Jungtinės Karalystės teisės taikymo nagrinėjant ginčus, kylančius iš jų tarpusavio sutarčių, nesaisto atsakovės II „Ravtrans“ ir nėra reikšminga nustatant taikytiną teisę jai pareikštiems reikalavimams išnagrinėti.
76. Antra, kasacinis teismas yra nurodęs, jog teismams, aiškindami CMR konvenciją, privalo vadovautis bendraisiais tarptautinės teisės aiškinimo principais, įtvirtintais 1969 m. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 31–33 straipsniuose, remtis autentiškais CMR konvencijos tekstais, kurie yra prancūzų ir anglų kalbomis, nes oficialiame CMR konvencijos vertime į lietuvių kalbą yra lingvistinių netikslumų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-301/2011](#)).
77. CMR konvencijos autentiškuose tekstuose 29 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta vežėjo atsakomybė ribojančių taisyklių taikymo išimtis, išdėstyta taip: „Le transporteur n'a pas le droit de sa prevaloir des dispositions du present chapitre qui excluent ou limitent sa responsabilité ou qui renversent le fardeau de la preuve, si le dommage provient de son dol ou d'une faute qui lui est imputable et qui, d'après la loi, de la juridiction saisie, est considérée comme équivalent au dol.“ (pranc.); „The carrier shall not be entitled to avail himself of the provisions of this chapter which exclude or limit his liability or which shift the burden of proof if the damage was caused by his willful misconduct or by such default on his part as, in accordance with the law of the court or tribunal seized of the case, is considered as equivalent to willful misconduct“ (angl.).
78. Oficialiame vertime į lietuvių kalbą CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip: „Taigi šiuo atveju aktualus CMR konvencijos 29 straipsnis, kurio 1 dalyje nustatyta, kad vežėjas negali vadovautis šios Konvencijos nuostatomis, kurios jį atleistų nuo atsakomybės ar ją ribotų arba kurios įrodinėjimo našta perkeltų kitai pusei, jeigu žala buvo padaryta sąmoningai arba dėl jo kaltės, kuri pagal įstatymus, taikomus šią bylą nagrinėjančio teismo, prilyginama tyčiniams veiksams“.
79. Darytina išvada, kad nurodyta Konvencijos nuostata į lietuvių kalbą išversta nevisiškai tiksliai, tiksliau būtų versti: „Vežėjas negali vadovautis šio skyriaus nuostatomis, kurios jį atleistų nuo atsakomybės ar ją ribotų arba kurios įrodinėjimo našta perkeltų kitai pusei, jeigu žala buvo padaryta sąmoningai arba dėl jo kaltės, kuri pagal bylą nagrinėjančio teismo vietos valstybės teisę prilyginama tyčiniams veiksams“. Tačiau šie vertimo netikslumai nedaro įtakos kilusio ginčo išsprendimui.
80. Taigi oficialiame CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies vertime į lietuvių kalbą esanti nuostata „pagal įstatymus, taikomus šią bylą nagrinėjančio teismo“ reiškia nuorodą į *lex fori*, t. y. teismo vietos valstybės teisės principą, suteikiantį teisę teismui, sprendžiančiam dėl tyčiai prilygintos kaltės formos, vadovautis ir taikyti savo nacionalinės teisės nuostatas.
81. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad sprendžiant kaltės, prilyginamos tyčiniams veiksams, klausimą, remiantis CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalimi, taikytina bylą nagrinėjančio teismo valstybės teisė. Šią bylą nagrinėję teismai, sprenddami dėl vežėjų atsakomybės, pagrįstai jų kaltės, prilyginamos tyčiniams veiksams, klausimui išspręsti atitinkamas CMR konvencijos nuostatas taikė atsižvelgdami į jų taikymo išaiškinimus, pateiktus Lietuvos Respublikos teismų praktikoje.

Dėl bylos procesinės baigties, kitų kasacinio skundo argumentų

82. Apibendrinama šioje nutartyje nurodytus motyvus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai aiškino ir taikė tarptautinės jurisdikcijos taisykles ir taikytinos teisės klausimus reglamentuojančias teisės normas, todėl pagrįstai nusprendė, kad joje pareikšti reikalavimai tiek atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“, tiek atsakovei II „Ravtrans“ nagrinėtini Lietuvos Respublikos teismuose (ieškovės pasirinkimu CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytu pagrindu – pagal krovinio pristatymo vietą Vilniuje) taikant Lietuvos Respublikos teisę.
83. Kasaciniame skunde teigiama, kad bylą nagrinėję teismai nukrypo nuo kasacinio teismo praktikoje pateiktų CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies nuostatų taikymo išaiškinimų. Atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ teigia, kad ji, vykdydama ginčo krovinio vežimą, laikėsi paprasčiausių (minimalių) atsargumo reikalavimų, todėl teismai nepagrįstai nustatė ginčo krovinių vežusių vežėjų didelį neatsargumą, prilyginamą tyčiniams veiksams.
84. Vertindama šiuos kasacinio skundo argumentus, teisėjų kolegija pažymi, kad nurodyti kasacinio skundo teiginiai yra grindžiami vien tam tikrų faktinių aplinkybių, susijusių su ginčo krovinio vežimo vykdymu, įvardijimu ir atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ pateiktu nurodytų aplinkybių vertinimu. Kartu pažymėtina, kad nustatymas, ar konkrečiu atveju dalis krovinio prarasta dėl neatsargių jį vežusių vežėjų veiksmų, prilyginamų tyčiniams veiksams (ar vežėjas laikėsi įprastų (minimalių) atidumo reikalavimų), yra fakto klausimas. Kasacinis teismas patikrina apskustų sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu ir yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnis](#)). Šios procesinės nuostatos reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia tik teisės, o ne fakto klausimus. Atsižvelgdama į tai, kad kaltė yra fakto klausimas, kuris nagrinėjamoje byloje yra nustatytas bylą nagrinėjusių pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų, kasacinio teismo teisėjų kolegija atsakovės kasacinio skundo argumentus dėl vežėjų kaltės, prilyginamos tyčiniams veiksams CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies prasme, nebuvimo galėtų patikrinti išimtinai civilinio proceso normų, reglamentuojančių įrodymų vertinimą, aspektu. Tačiau kasaciniame skunde nekeliamas netinkamo įrodymų vertinimo, visų nustatytų (šalių nurodytų) aplinkybių, sprendžiant dėl CMR konvencijos 29 straipsnio 1 dalies taikymo, neįstydymo klausimų. Dėl to pagal kasaciniame skunde išdėstytus argumentus nėra pagrindo klausimą dėl ginčo krovinio vežimą vykdžiusių vežėjų veiksmų spręsti kitaip nei išspręsta šią bylą nagrinėjusių teismų. Teisėjų kolegija daro išvadą, kad nagrinėjamoje byloje teismai tinkamai ištyrė ginčo vežimo vykdymo aplinkybes ir, sprenddami vežėjų kaltės, prilyginamos tyčiniams veiksams, klausimą, jas tinkamai teisiskai kvalifikavo.
85. Nenustačius pagrindo pripažinti nepagrįsta (ir atsakovei įmonei „Jager Freight LTD“ kasacinio skundo argumentais nepaneigus) bylą nagrinėjusių teismų išvadą, kad dalis ginčo krovinio buvo prarasta dėl vežėjų didelio neatsargumo, prilyginamo tyčiniams veiksams, pripažintina, jog apeliacinės instancijos teismas, remdamasis CMR konvencijos 32 straipsnio 1 dalies nuostatomis dėl senaties termino trukmės kaltinimo, prilygstančio tyčiniams veiksams, atveju, pagrįstai nusprendė, jog ieškovės šioje byloje pareikštam reikalavimui taikytinas trejų metų ieškinio senaties terminas, ir jis nagrinėjamo atveju nebuvo praleistas. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ kasacinio skundo argumentai, susiję su vienerių metų ieškinio senaties termino, kuris šiuo atveju netaikytinas, praleidimu, vertintini kaip teisiskai nereikšmingi, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

86. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio](#) 1, 2 dalys, 98 straipsnio 1

dalį).

87. Byloje esantys mokėjimo dokumentai patvirtina, kad atsakovė įmonė „Jager Freight LTD“ už kasacinį skundą sumokėjo 633 Eur žyminio mokesčio ir turėjo 2829 Eur išlaidų už kasacinio skundo parengimą ir procesinių dokumentų vertimą į rusų kalbą, jas prašo priteisti iš ieškovės. Atsakovė II „Ravtrans“ už prisidėjimo prie kasacinio skundo parengimą turėjo 484 Eur atstovavimo išlaidų, taip pat 231 Eur išlaidų už šio dokumento vertimą į rusų kalbą, nurodytų išlaidų atlyginimą prašo priteisti iš ieškovės. Trečiasis asmuo įmonė „Lonham Group LTD“ už prisidėjimo prie kasacinio skundo parengimą turėjo 2561,50 Eur atstovavimo išlaidų, jų atlyginimą prašo priteisti iš ieškovės.
88. Netenkinus kasacinio skundo, kasacinį skundą padavusios atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ ir prie kasacinio skundo prisidėjusių asmenų – atsakovės II „Ravtrans“, trečiojo asmens įmonės „Lonham Group LTD“ – patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos, spręstinas atsiliepimą į kasacinį skundą padavusios ieškovės patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas.
89. Ieškovė prašo priteisti iš atsakovių įmonės „Jager Freight LTD“ ir II „Ravtrans“ 1859,37 Eur už atsiliepimo į kasacinį skundą parengimą; šioms išlaidoms pagrįsti pateikė 2021 m. kovo 31 d. PVM sąskaitą faktūrą už teisinės paslaugas AMS Nr. 21/5136 ir 2021 m. balandžio 30 d., 2021 m. birželio 2 d. bei 2021 m. birželio 8 d. patvirtinimus apie mokėjimo nurodymų pagal šią sąskaitą įvykdymą. Prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pateiktas tinkamai, prašoma priteisti suma neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 punktuose nustatyto dydžio, todėl, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad proceso teisės normose nenustatyta solidariosios prievolės bylinėjimosi išlaidoms mokėti, taip pat į teismų praktiką šiuo klausimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-376/2013](#)), nurodyta suma priteistina ieškovei iš kasacinį skundą padavusios atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis, 340 straipsnio 5 dalis).
90. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 15 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 24,07 Eur tokių išlaidų. Atmetus kasacinį skundą, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš skundą padavusios atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti ieškovei UAB „Laika Logistics“ (j. a. k. 302097531) iš atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ (j. a. k. 08210533) 1859,37 Eur (vieną tūkstantį aštuonis šimtus penkiasdešimt devynis Eur 37 ct) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo.

Priteisti valstybei iš atsakovės įmonės „Jager Freight LTD“ (j. a. k. 08210533) 24,07 Eur (dvidešimt keturis Eur 7 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Sigita Rudėnaitė

Donatas Šernas

Egidija Tamošiūnienė